

30 НАЦКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені І. І. МЕЧНИКОВА.

РІК ВИДАННЯ ХЛІ

21 лютого 1975 року

№ 7 (1182)

Ціна 2 коп.

НА ВАРТІ МИРУ

57 років тому у вогні справедливої, визвольної війни проти ворогів соціалістичної Вітчизни народилися героїчні Радянські Збройні Сили. П'яні роковини Радянської Армії і Військово-Морського флоту наша країна відзначає в обстановці, коли весь радянський народ під керівництвом Ленінської Комуністичної партії веде наполегливу боротьбу за виконання історичних рішень XXIV з'їзду КПРС, його соціально-економічної і зовнішньополітичної програми, завдань п'ятого завершального року дев'ятої п'ятирічки.

Радянська Армія і Військово-Морський Флот — дітище Великої Жовтневої соціалістичної революції. За час свого існування вони пройшли важкий, але славний і воістину героїчний бойовий шлях.

Перше бойове хрещення загони і полки молоді Червоної Армії одержали у лютому 1918 року, коли вони перегородили шлях полчищам кайзерівської Німеччини, які рвалися до колиски соціалістичної революції — Петрограду.

На ознаменування початку мобілізації революційних сил народу по заклику партії на відсіч ворогові, а також великого подвигу, здійсненого червоногвардійськими полками у боротьбі з нашествиям німецького імперіалізму, день 23 лютого ввійшов в історію як день народження Червоної Армії.

Понад три роки Червона Армія і Флот вели жорстоку боротьбу на фронтах громадянської війни, даючи відсіч багаточисленним походам блогвардійців і іноземних інтервентів. Подолавши труднощі, Червона Армія, таким чином, продемонструвала при цьому мужність, відвагу і стійкість, відстоюючи завоювання Великого Жовтня.

Нерозривна єдність армії і народу, дружба всіх націй і народностей нашої країни, пролетарський інтернаціоналізм, висока політична свідомість, героїзм радянських людей на фронті і в тилу, керівництво Комуністичної партії — все це з самого початку було і залишається головними джерелами сили армії і флоту.

У цьому році весь радянський народ і прогресивне людство світу будуть відзначати славу дати — 30-річчя Перемоги над фашистською Німеччиною. Велика Вітчизняна війна стала ще однією яскравою сторінкою героїзму, мужності і подвигу Радянських Збройних Сил.

22 червня 1941 року фашистська Німеччина, яка на той час підкорила майже всю Європу, віроломно напала на Радянський Союз. На нашу Батьківщину обрушився раптовий удар величезної сили. Розгорнулася всенародна Велика Вітчизняна війна за свободу і незалежність Радянської Вітчизни.

У дні смертельної небезпеки, що нависла над нашою країною, Комуністична партія, яка керувалася ленінськими ідеями про захист соціалістичної Батьківщини, розробила і озброїла радянсь-

ких людей бойовою програмою дій, перетворила країну в єдиний боєвий табір.

В жорстоких оборонних боях вже в перші дні війни Червона Армія проявила мужність і свою силу. Назавжди ввійшли в історію героїчна оборона Бреста, Києва, Одеси, стійкість захисників Ленінграда і Севастополя розвіяли ілюзію гітлерівців про можливість легкої перемоги. Битва під Москвою стала корінним поворотом у ході війни. Розгром гітлерівців під Сталінградом, у битві за Кавказ, на Курській дузі створив перелом на користь радянської зброї. Важливе значення мали наступальні операції радянських військ під Ленінградом і на Україні, в Білорусії, Молдавії, Прибалтиці, на Віслі та Дунаї. А величезна Берлінська операція завершила розгром гітлерівської Німеччини. Радянські воїни підняли над рейхстагом прапор Перемоги. У ході завершальних боїв Збройні Сили Радянського Союзу з честю виконали свою інтернаціональну місію по визволенню народів Польщі, Чехословаччини, Болгарії, Румунії, Угорщини, Югославії, Австрії, Кореї та інших країн.

Партія і уряд завжди приділяли велику увагу зміцненню обороноздатності нашої країни. В нинішній період все ще існує небезпека для миру на землі. КПРС і Радянський уряд, проводячи ленінську політику мирного співіснування держав з різним соціальним ладом, одночасно проявлять турботу про подальше зміцнення обороноздатності країни.

Член Політбюро ЦК КПРС, Міністр оборони СРСР, Маршал Радянського Союзу А. А. Гречко на всерармійській нараді ідеологічних працівників відзначив, що ми маємо всі підстави сказати, що наші Збройні Сили досягли потрібного бойового удосконалення. Вони озброєні сучасними видами зброї і бойової техніки. Особистий склад Збройних Сил знає війну справу, має високу свідомість, глибоко відданий Комуністичній партії і радянському народу, соціалістичній Вітчизні.

Радянська Армія і Військово-Морський Флот мають високу боєздатність, необхідну бойову готовність, здатні вести активні і рішучі дії на землі, в повітрі і на морі з використанням всіх видів зброї.

З великим піднесенням зустрічає 57-і роковини Радянської Армії і Військово-Морського Флоту наша студентська молодь. Практично у нас зараз немає жодного студента, який не оволодіває будь-якою військово-прикладною спеціальністю що має важливе оборонне значення, у системі ДТСААФ, Червоного Хреста і інших організацій.

Колектив нашого університету з року в рік підтримує тісні зв'язки з військовими частинами, військово-учбовим закладом, прикордонниками. Плідно розвивається культурно-шефська робота між факультетами і військовими підрозділами. Партійні і комсомольські організації систематично надають нам допомогу у військово-патріотичному вихованні молоді, роботі організацій ДТСААФ, спортивного товариства. Тісно згуртовані навколо КПРС, її Ленінського ЦК і Радянського уряду, зігріті любов'ю і турботою свого народу, Радянські Збройні Сили у тісній співдружності з арміями соціалістичних країн пильно і надійно охороняють завоювання соціалізму, мирну творчу працю радянського народу, який будує комунізм.

М. ОЛЬШЕВСЬКИЙ,
полковник.

Почався другий семестр

Після напруженої пори — сезону студенти відпочили, набралися сил. І от прийшла пора знов повернутися в аудиторії, лабораторії. Почався новий семестр, новий етап опанування знаннями.

Фото О. ЛЕВІТА.

МОЛДАВСЬКА РСР НА ЧЕСТЬ БРАТНЬОГО НАРОДУ

Зараз проходять дні трудової декади на честь Молдавської Радянської Соціалістичної Республіки. Цікаво відзначаються вони на історичному факультеті нашого університету. Давно вже зав'язалась дружба між Одеским і Кишинівським університетами. Проводяться спільні наукові конференції, колективи обмінюються делегаціями студентів і наукових співробітників. Молдавські вчені — часті гості у нас на захистах дисертацій. У наукових установах, вузах Молдавії працюють наші випускники, а вихованців молдавських вузів можна зустріти серед викладачів та інженерів Одеської області.

Партбюро історичного факультету на чолі з доцентом П. А. Некрасовим чітко визначило заходи, які будуть присвячені цій знаменній події. На факультеті вивішено яскравий стенд «Декада Молдавської РСР», оформлена виставка літератури з історії і сучасної Молдавії. У ці дні для студентів читатимуться лекції «Радянська Молдавія в сузір'ї братніх республік», «Розквіт соціалістичної культури Молдавії». У гуртожитках проводяться бесіди, які ближче знайомлять юнаків і дівчат з досягненнями народу братньої республіки, спеціальні номери стіннівок освітлюють життя і побут молдавського народу.

Готуючись до 30-річчя Великої Перемоги, історики запросили до себе учасника визволення Молдавії — викладача Одеської ВІЩІ полковника у відставці М. Р. Агрикова.

Студенти-відмінники історичного факультету у ці дні здійснять екскурсію у братню республіку.

К. ЄВДОКИМОВА.

15 декад
на честь
СОЮЗНИХ
республік

ВНЕСОК У СКАРБНИЦЮ ПЕРЕМОГИ

Молдавська РСР однією з перших радянських республік прийняла на себе удар німецько-фашистських армій. На території республіки Радянська Армія вела запеклі оборонні бої. Десятки тисяч молдаван вступили до Радянської Армії і героїчно билися на фронтах Великої Вітчизняної війни. За закликом Комуністичної партії на тимчасово окупованій території Молдавської РСР розгорнувся всенародний партизанський рух. Молдавські партизани знищили понад 26 тисяч ворожих солдатів і офіцерів, підірвали 389 ешелонів ворога, знищили десятки складів і мостів.

Для керівництва підпільною роботою в тилу ворога були створені підпільні ЦК і партійний центр східних районів республіки. Одним з видатних організаторів і керівників партизанського руху в Молдавії був секретар ЦК КП(б) Молдавії І. І. Альошин, який загинув смертю хоробрих у боротьбі з гітлерівськими загарбниками.

За доблесть і мужність, виявлені у боротьбі з фашистськими загарбниками, 85 500 солдат і офіцерів, партизан і партизанок Молдавської РСР нагороджені орденами і медалями Радянського Союзу, 13 — удостоєні високого звання Героя Радянського Союзу.

* * *

Немеркнучою славою покрив себе в роки Великої Вітчизняної війни комсомол Молдавії. З перших днів війни більша частина комсомольців республіки пішла на фронт. Кишинівська, кагульська, унгенська комсомольські організації майже повністю влилися до складу Радянської Армії, 60 процентів особового складу партизанських загонів становили комсомольці і молодь. За мужність і героїзм сотні комсомольців нагороджені орденами і медалями.

* * *

У березні—квітні 1944 року Радянська Армія звільнила від ворожих військ значну частину Молдавської РСР, в серпні 1944 року було завершено визволення республіки від німецько-фашистських загарбників. 24 серпня була звільнена столиця Молдавії — Кишинів.

У ПАРТКОМІ ОДУ

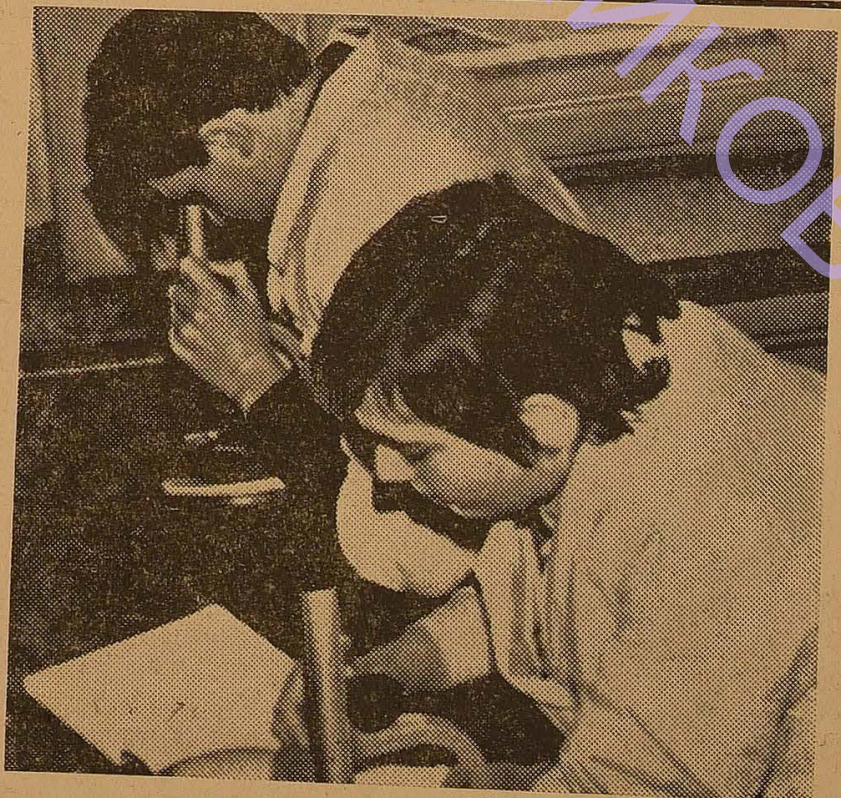
На черговому засіданні партійного комітету ОДУ обговорювалися важливі питання університетського життя: про роботу хімічного факультету по реалізації заходів

по рішеннях XXIV з'їзду КПРС; про підготовку кадрів через аспірантуру на історичному і географічному факультетах; про роботу вчених рад факультетів РГФ і мехмату.

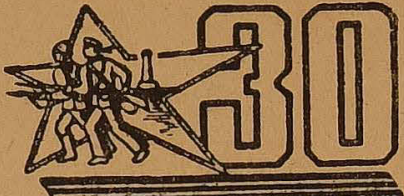
УРОЧИСТИЙ ВЕЧІР

Вчора у приміщенні Окружного Будинку офіцерів відбувся урочистий вечір, присвячений 57-м роковинам Радянської Армії і Військо-

во-Морського Флоту. Після урочистого засідання було дано великий святковий концерт.

ХРОНІКА ПЕРЕМОГИ

15 лютого війська 1-го Українського фронту розпочали операцію по оточенню і знищенню ворожого угруповання в районі Бреслау (Вроцлав).

У цих боях героїчний подвиг здійснив борець 26-ї гвардійської механізованої бригади Г. П. Сабуров.

Противник багато днів підряд намагався вирватись із ця, але безуспішно. Тоді на вузькій ділянці фронту фашисти кинули проти однієї з наших рот батальйон піхоти і до 20 танків і САУ. Перед цією лавиною у бойових порядках роти опинилася 45-мм гармата, навідником якої був комсомолец рядовий Г. П. Сабуров. Першими пострілами Сабуров підбив три танки. Але і в обслузі гармати він залишився один, всі інші загинули. Відважний воїн продовжував вести нерівний поєдинок з ворогом. А коли закінчилися снаряди і танки гітлерівців ввірвалися на вогневу позицію, Сабуров протитанковою гранатою підпалив четверту за ра-

ЛЮТИЙ 1945-го

хунком машину. Але праворуч в його бік розвертався ще один танк. Тоді Сабуров взяв останню гранату і кинувся з нею під його гусениці. Ворог не пройшов. Рядовому Г. П. Сабурову посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Війська 3-го Білоруського фронту продовжували кровопролитні бої по знищенню 20 дивізій ворога, оточених в районі Кенігсберга.

18 лютого успішно завершилася Західно-Карпатська наступальна операція військ 4-го Українського фронту (командувачий фронтом І. Ю. Петров).

НА КРИМСЬКІЙ ЗЕМЛІ

У своїх книгах «Перекоп 1941 года» і «В походах и боях» відомий радянський воєначальник, двічі Герой Радянського Союзу генерал армії П. І. Батов, розповідаючи про героїчну оборону Криму влітку — восени 1941 року з теплою ггадує про відважного командира, начальника зв'язку 361-го стрілецького полку 156-ї стрілецької дивізії старшого лейтенанта Микиту Лаврентійовича Вериковського.

Оборона Криму, бої за звільнення м. Керчі та Керченського півострова, участь у визволенні поневолених фашизмом країн Європи — такий бойовий шлях пройшов комуніст офіцер М. Л. Вериковський. Його було відзначено 12 урядовими нагородами.

З 1968 року гвардії підполковник запасу М. Л. Вериковський працює в нашому університеті. Зараз він — інженер по техніці безпеки.

Сьогодні ветеран розповідає про події на Кримській землі восени 1941 року.

Мені, учасникові подій на сонячній Кримській землі, особливо запам'яталися жорстокі бої на Перекопі у 1941 році, де вирішувалася доля Криму. Наша 156-а стрілецька дивізія знаходилася тут ще до початку війни, була добре підготовлена. Коли нависла загроза вторгнення німецьких військ на Кримську землю, ми одержали завдання обороняти підступи до півострова на ділянці Керкіницький залив — Перекоп. А наш 361-й стрілецький полк був у самому центрі оборони.

Наприкінці серпня фашисти дійшли до Кримського перешийку і намагалися при підтримці авіації оволодіти ним. Але їм це не вдалося. Вони зустріли міцний опір наших військ.

Хто був у цьому районі, кому доводилося проїжджати перешийок, той напевне запам'ятав цю місцевість: гниле Сивашське море, обмілини якого місяцями виблискують білою сіллю, у північному напрямку — суцільна рівнина, яка видніється на кілька десятків кілометрів, немає жодної балки, підвищення, тільки залізничний

насил та кілька тополь сусіднього радгоспу.

Єдиними природними перешкодами були рів та Турецький вал — залишки споруд минулих війн. На такій місцевості важко було будувати оборону проти ворога.

Запам'ятався бій 25 вересня 1941 року. На світанку фашистська авіація нанесла масовий удар по всій системі оборони. Ворожі літаки йшли групами по 35—40 пікіруючих бомбардувальників. Основний удар авіації спрямувала на Турецький вал — головний рубеж оборони наших військ. Для нас це вже стало звичним, бо у період з 20 вересня фашисти здійснювали такі нальоти щодня. Авіації, зенітній артилерії у нас було ще мало. Тому ми намагалися відбивати атаки вогнем піхоти.

Стоячи на спостережному пункті, я помітив, що німецька піхота при вишикуванні у кильватерну колону літаків для нанесення ударів визначала себе червоними ракетами. Стріляли вздовж першої лінії. Не важко було зрозуміти, що вони допомагали своїй авіації орієнтуватися, де знаходя-

ться їх війська. Адже у суцільному диму важко було пізнати, де чия лінія оборони. Одразу ж промайнула думка: «Не вийде, ми за вас хитріші». Негайно передали по телефону військам теж випустити червоні ракети вздовж фронту. Німецька авіація розгубилася. Довго кружляла над полем бою, потім розвернулася в бік заливу, зайшла з тилу і скинула бомби на свої війська. А виходячи з пікірування, «юнкерси» потрапляли під прицільний вогонь нашої піхоти. В цьому бою було знищено два бомбардувальники ворога. Наступ фашисти вимушені були припинити. Вони вирішили визначити наші слабкі місця з допомогою розвідки боєм, але знов потрапили у вогневі «мішки».

Бувало й так, що вимушені були викликати вогонь на себе. В одному з боїв наш спостережний пункт був оточений піхотою противника. Ми відбивалися гранатами скільки могли, але раптом серед диму і порошу побачили силуєти танків. Телефонний зв'язок припинився. Тоді прийняли рішення: викликати вогонь на себе. Наша артилерія вдарила по СП.

Нам вдалося скоректувати вогонь. Фашисти в паніці відкочувалися на свої рубежі. Окрилені успіхом, ми піднялися у контратаку й вибили ворога із зайнятих ним позицій. Під час однієї з таких атак я був важко поранений.

Після лікування я знову одержав призначення у частину, яка брала участь у звільненні Керчі і Керченського півострова.

З важкими кровопролитними боями довелося йти по цій сонячній землі півдня. У містах і селах, які визволили наші війська, ми бачили сліди організаторів «нового порядку».

Звірства над мирним населенням вселяли в нас ненависть до ворога.

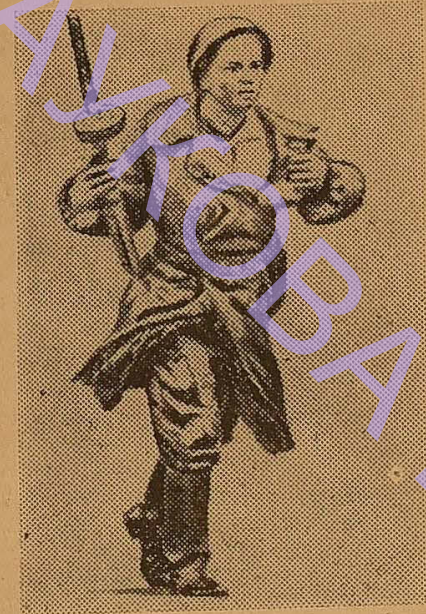
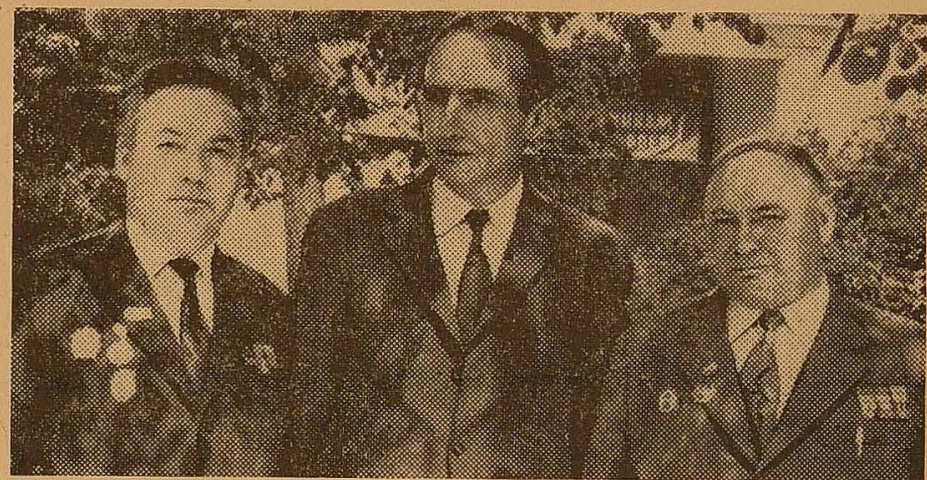
Коли висадився наш десант на Керченський півострів, ніщо не зупинило просування, інколи навіть артилерія не доставала вогнем противника, а піхота наступала.

У боях на Керченському плацдармі в одній із контратак був важко поранений в груді.

Дальша воєнна доля вела мене уже по фронтових шляхах країн визволеної Європи...

М. ВЕРИКОВСЬКИЙ,
підполковник запасу.

На фото: М. Вериковський з бойовими друзями.

Герою Советского Союза гвардии рядовому **АЛЕКСАНДРУ МАТРОСОВУ**

*Ему б сегодня было пятьдесят...
Идти бы, солнцу, ветру
улыбаться.*

*Но мертвые в безмолвии лежат—
Прожить успел он только
девятнадцать.*

*Ему б сегодня было пятьдесят...
А сыну—его сыну!—двадцать!
Но голову склонили в скорби
мать—*

*Прожить успел он только
девятнадцать.*

*Ему б сегодня было пятьдесят...
Как многим сверстникам его,
ребята.*

*Но он, в гранит закованный
солдат,*

*Из рук не выпускает автомата.
Ему б сегодня было пятьдесят...
И называли б дедушкой внучата.
Но он уж тридцать лет подряд.
Стоит над площадью крылато.*

Б. ПЕРЕЖНЯК.

Проблеми Пошуки пропозиції

Учбово-дослідна робота (УДР) студентів вищих навчальних закладів покликана активізувати їх самостійну роботу, сприяти розвитку творчих навичок. За своїм характером УДР відмінна як від лабораторної роботи практикуму, так і від студентської наукової роботи в гуртку.

Як і практикум, учбово-дослідна робота виконується у передбачений розкладом час. Однак, якщо виконання лабораторної роботи практикуму має за мету вивчення експериментальних методів визначення фізичних величин чи перевірку дослідів, які впливають із фізичних законів, то в процесі виконання УДР постають завдання, скоріше методичного плану. Передбачається, що у відведений час студент вивчить і практично засвоїть основні елементи наукової роботи: збір і реферування наукової літератури, складання оглядів, розробку експериментальної схеми і її створення, виготовлення препаратів і зразків для дослідження, проведення вимірів, обговорення експериментальних результатів і т. ін.

Характер завдання по учбово-дослідній роботі повинен передбачати, як правило, можливість знаходження кількох рішень поставленого завдання. Студенту надається право і можливість обґрунтувати і вибрати одне із цих рішень. Таким чином, процедура виконання УДР не може бути лаконічно описана у вигляді інструкції, яка використовується при виконанні лабораторної роботи практикуму.

ТВОРЧІ НАВИЧКИ ДОСЛІДНИКА

З другого боку, УДР відрізняється від студентської наукової роботи суворішим часовим регламентом, який диктується розкладом.

Слід звернути особливу увагу на характер завдання по учбово-дослідній роботі, що повідомляється студенту ще на початку. Тема роботи формулюється на спеціальній картці, в якій вказані мета роботи і результат. Тут також приведений список основної літератури і вказані строки представлення робіт. Ці картки становлять спеціальну картотеку, яка безперервно поповнюється і відновлюється. Студент, вивчаючи картотеку на початку учбового семестру, самостійно обирає тему учбово-дослідної роботи, що відповідає його знанням і інтересам.

Досвід показує, що виконання завдань по УДР викликає підвищений інтерес у студентів, якщо при повідомленні завдання підкреслюється не лише його пізнавальна цінність, але й практичне значення. В процесі виконання завдання по УДР дуже корисно забезпечити спільну роботу на одному приладі чи установці студента і того наукового співробітника, аспіранта чи викладача, який безпосередньо зацікавлений у результатах його праці. Це значно підвищує виховне значення учбово-дослідної роботи, сприяє тому, що в процесі її виконання студент не лише набуває певних знань і досвіду, а й знайомиться з тими суспільними

відносинами, які при цьому можуть виникнути.

При організації учбово-дослідної роботи студентів молодших курсів доцільно використовувати учбові лабораторії загальних і спеціальних фізичних практикумів. У цьому випадку завдання часто відносяться до розробки і створення установок для нової лабораторної роботи.

Завдання по учбово-дослідній роботі для студентів молодших курсів можуть носити і теоретичний характер: рішення задачі підвищеного ступеня складності, аналітичне виведення певних залежностей, аналіз додаткових наслідків із відомих фізичних законів і т. п. У цьому випадку завдання виконується в час, відведений розкладом для рішення задачі і проведення семінарів, і керівництво учбово-дослідною роботою здійснюється відповідними викладачами.

Як і будь-які учбові заняття, учбово-дослідна робота студентів передбачає витрату певного часу на самостійну роботу поза аудиторією і лабораторією. Час, який відводиться на самостійну роботу студентів, повинен плануватися викладачем, бути суворо лімітованим характером самого завдання і реальними можливостями студента. Викладач зобов'язаний зберігати свою активну роль і в процесі самостійної роботи студента над завданням по УДР, періодично контролюючи цю роботу відомими методами (письмові звіти, реферати, подані в певний

строк, тест-опитування, індивідуальні бесіди і т. п.).

Співвідношення між самостійною і аудиторною роботою в системі УДР змінюється з переходом студентів на старші курси. Тут учбово-дослідна робота організовується на базі не лише курсу загальної фізики, а й теоретичної фізики і дисципліни спеціалізації. З ускладненням завдання студент примушений все більше часу працювати самостійно над темою учбово-дослідної роботи. До цього часу УДР помітно втрачає риси учбової роботи, перетворюючись в науково-дослідну роботу. У студентів, які кілька років займаються науково-дослідною роботою, на 3—4 курсах виробляється стійкий інтерес до певної наукової теми. Цей інтерес визначає вибір спеціалізації, а також теми курсової і дипломної робіт. Очевидно, є також тенденція до зменшення кількості студентів на одного керівника учбово-дослідної роботи. Це досягається шляхом вибору таких тем УДР, які являють собою окремі фрагменти більш широкого плану наукових досліджень, що виконуються тією чи іншою кафедрою чи науковим підрозділом вузу. У цьому випадку до керівництва учбово-дослідною роботою можуть бути залучені співробітники науково-дослідного сектору кафедри, аспіранти і стажери.

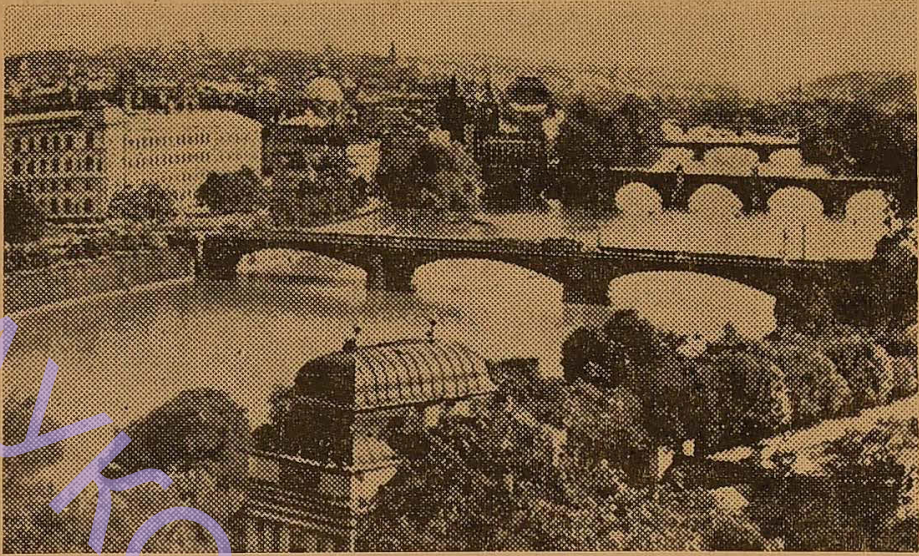
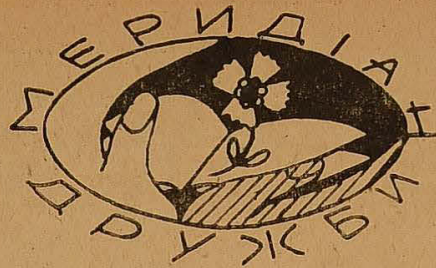
Тут слід більш детально зупинитися на методиці виконання студентами курсових і дипломних робіт, які являють собою учбово-дослідну роботу, так би мовити,

«в чистому вигляді». У даному випадку часові рамки виконання УДР суттєво розширюються і центр ваги зусиль студента переноситься в галузь самостійної роботи. Студенти заздалегідь одержують теми і мають можливість працювати над їх виконанням на протязі двох семестрів. Однак продуктивне використання цього часу для учбової мети вимагає застосування дійових методів контролю самостійної роботи студентів, особливо в початковий період виконання курсових і дипломних робіт.

Ознайомлення з літературою по темі починається з вивчення тих основних джерел, які були рекомендовані викладачем. Уже тут студент зустрічається з багатьма незрозумілими місцями, оскільки немає практично ніякого досвіду читання монографічної літератури і журнальних статей, присвячених вузьким питанням фізики. Багато таких незрозумілих місць так і залишаться нез'ясованими, якщо не будуть організовані обов'язкові співбесіди-консультації. Значить, уже на цьому етапі роботи викладач зобов'язаний постійно тримати своїх студентів у полі зору і періодично контролювати їх успіхи у вивченні літератури. Передбачається, що викладач досконало знайомий з тими роботами, які були рекомендовані, і може дати студенту запитання, які виявляють ступінь оволодіння матеріалом, що вивчається. Ця робота вимагає великих витрат викладацького часу, скоротити які можна лише шляхом застосування кон-

СПІЛЬНЕ СВЯТО

Прага. Вид на празькі мости.

Звільнення Чехословаччини від фашизму Радянською Армією було для нас не тільки кінцем війни та фашистського гноблення, але й початком нових, корисних перебудов у житті. Народи, які після мюнхенської зради дізналися, чого коштує їхня буржуазія, колишні союзники — Англія та Франція, зрозуміли, що тільки комуністи борються за їх інтереси і що єдиною країною, яка може врятувати від рабства, є Радянський Союз. Підтвердженням цього було і бойове братерство наших народів після створення бригади під командуванням Людвіка Свободи і врятування повсталого Праги Червоною Армією. Народ не дозволив буржуазії після війни розпоряджатися його долею.

25 лютого 1948 року народ взяв владу в свої руки. В країні з великою підтримкою радянського народу почалися соціалістичні перебудови, які завершилися побудовою соціалізму.

За 30 років змінився кожний куточок нашої чудової країни, повністю змінилося життя людей. В цьому можна переконатися, якщо подивитися на моє місто. Раніше це було невеличке селище, де селяни працювали на своєму шматочку землі з ранку до ночі, щоб якось нагодувати сім'ю.

А сьогодні в нас міський сільський кооператив, члени якого живуть не гірше мешканців міста. Завод «Татра» став одним з най-

крупніших підприємств нашого краю.

Для робітників цього заводу побудовані сучасні житлові масиви, чудовий стадіон, а для дітей — нова школа, дитячі садки, ясла.

Мешканці нашого міста люблять його, турбуються про благоустрій, озеленення. В цьому році жителями міста побудований зимовий стадіон. Крім того, нещодавно став до ладу сучасний елеватор, постійно удосконалюється система комунікацій.

Так, наше місто зараз зовсім не схоже на колишнє село. І люди живуть по-іншому. Всі діти одержують безкоштовну восьмирічну освіту. Кожен може піти вчитися далі. Найбільш здібні продовжують освіту у вузах. А до народної влади вищу освіту могли здобути тільки діти багатіїв. Одиниці дітей робітників закінчували середню школу.

Важко перелічити всі зміни, які відбулися в Чехословаччині за 30 років.

Наш народ зараз під керівництвом КПЧ у тісному братньому союзі з країнами соціалістичного табору і перш за все, з СРСР продовжує будувати нове суспільство на нашій чудовій землі, бореться за мир і соціальну справедливість у всьому світі.

Володимир ДРЕСЛЕР,
студент фізфаку (ЧССР).

тролюючих машин. Таким чином, в даному випадку мова йде про перетворення монографічних робіт в свого роду програмовані учбові посібники. Зрозуміло, що з такою роботою може з успіхом справитися тільки той викладач, який має достатній досвід ведення наукових досліджень і відповідну ерудицію.

Істотні проблеми виникають і на наступних етапах роботи студента, коли він приступає до самостійного пошуку і вивчення найновішої наукової літератури. Викладач, який керує курсовою чи дипломною роботою, направляє студента до бібліографічних джерел (реферативний журнал, бібліографічні картки, що видаються ВІНІТІ, опубліковані огляди і т. п.). Однак, не володіючи основами класифікації науки, що вивчається, студент витрачає чимало часу непродуктивно. На цьому етапі невідомої допомоги можуть надати спеціальні картотеки, які ведуться майже в будь-якій науково-дослідній лабораторії її співробітниками. При читанні курсу «Вступ у спеціальність», який з цього учбового року вводиться з усіх спеціальностей на I курсі, доцільно певний час присвятити вивченню основ класифікації фізики, познайомити студента з принципами систематизації наукової літератури в бібліотеках, з будовою каталогів і т. п.

Необхідно звернути увагу на характер самого завдання, що повідомляється студенту з темою курсової чи дипломної роботи. Дуже часто це завдання виявляється не конкретним. Викладач лише визначає коло питань, які належить вивчити, без детальної конкретизації проблеми. Фак-

тично при такому підході студент знає лише те явище, яким він буде займатися чи матеріал, який буде вивчати. Конкретного питання у цьому випадку в студента немає, а значить ми не можемо чекати від нього конкретної відповіді. Майстерність керівника і його педагогічні здібності в тому і полягають, щоб сповістити студенту, який практично не знає предмет дослідження, в чому складається його завдання, чому дане питання не може бути легко розкрите, які труднощі його чекають на шляху вирішення поставленого завдання. Без цього учбово-дослідна робота перетворюється в емпіричний пошук ще невідомих закономірностей, цінність яких у їх «новизні».

Широке розповсюдження учбово-дослідної роботи у вузах потребує корінної перебудови всього учбового процесу. Особливо повинна бути покращена справа організації учбових практик. Всім зрозуміло, що навчитися методичі ведення наукових досліджень дуже просто там, де цими дослідженнями займаються професіонально, тобто в дослідницьких лабораторіях Академії наук і галузевих інститутах, у провідних вищих учбових закладах і на заводах. Система УДР дозволяє студенту ще задовго до одержання диплому розпочати свою професійну діяльність. Тому бажано, щоб студент заздалегідь знав місце своєї майбутньої роботи і при виконанні завдання по УДР міг би орієнтуватися на ті проблеми, які чекають свого вирішення саме на місці його майбутньої роботи.

В СЕРДЮК,
професор, декан фізфаку.

ШКОЛА ЗАГАРТУВАННЯ

Армія... Саме під час військової служби до 18—20 річних юнаків приходить пора змужніння, пора громадського становлення.

Тут, в армії, особливо гостро відчувається твоя особиста відповідальність за безпеку мирної праці рідної Батьківщини і країн соціалістичної співдружності. І з професією захищати Батьківщину тут знайомляться по-справжньому.

Прийшла пора одягнути солдатську форму і миколаївцю Олексію Ютовцю. Служив у Північній групі військ, у гвардійській мотострілецькій частині. Був відмінником бойової і політичної підготовки.

Зараз О. Ютовець навчається на підготовчому відділенні нашого університету, мріє стати юристом. І з доброю пам'яттю згадує він армійську школу, солдатську дружбу, те загартування, що дала йому армія. І ці спогади виливаються в рядки...

Минуло понад три місяці, як я і мої товариші по службі повернулися із лав Збройних Сил. Різними шляхами розійшлися ми. Одні працюють на заводах, інші — плавають на кораблях, треті — навчаються, — одним словом, хіба мало справ у країні для молодих, сильних, умілих рук.

Тепер, коли служба залишилася позаду, багато згадується: і те, які важкі були перші кроки у солдатських чоботях, і перший влучний постріл, і перший марш-кидок. Здавалося спочатку неможливим одягнутися за 30 секунд, розібрати і зібрати автомат із зав'язаними очима, швидко одягти захисний комплект. Не вірилось розповідям «старичків» про те, що доведеться здійснювати марші по 20—30 км до полігонів, а потім зразу ж — в учбову атаку; доведеться допомагати товаришеві,

який відстав' із-за травми ноги. Адже служити нам довелося в мотострілках, в нашій славній піхоті.

Інкони говорять, що зараз, при сучасній техніці, піхота не має того значення, що було раніше. Але одного разу наш командир відділення сержант Цапосев сказав: «Там, де не ступав чобіт піхотинця — про перемогу говорити ще рано». І ось з дня на день, на протязі півроку ми навчалися стріляти стоячи, лежачи, з коліна, боротися з танками, працювати на радіостанціях, водити бронетранспортери і танки, ходити вночі, орієнтуючись по зірках, вдень визначати напрямок по деревах і т. д. Не лише цьому навчилися ми. Виявилось, що можна обійтися однією флягою води на відділення під час маршу.

І як ми вдячні нашим командирам за те, що навчили нас бути солдатами.

Я і мої товариші Віктор Шорін, Олександр Тетушкін у військах служили в одній роті. Товариші завжди допомагали і порадою, і ділом.

Проїшли ми все, що належить піхоті: і нічні марші, і денні. Довелося спати і на снігу біля вогнища, пити воду із струмка...

Мабуть, лише в армії усвідомлюеш до кінця, що таке Батьківщина. Ти відчуваєш її за своєю спиною, пам'ятаєш, що від твого уміння захищати її залежить мир, спокій, щастя твого народу. Та і не тільки твого, а всіх народів Землі. Це не гучні слова. Це, на мою думку, відчув кожний, хто служив чи служить.

О. ЮТОВЕЦЬ,
сержант запасу, слухач
підготовчого відділення.

Про подвиг солдатський

Важко переоцінити значення великої і гідної роботи радянських воєначальників і істориків по створенню літопису Збройних Сил Радянської держави. Розробка цієї невичерпної теми збагачує всіх радянських людей дорогоцінним досвідом подолання труднощів у боротьбі за сьогоднішнє і майбутнє, проти загрози нової війни, за мир у всьому світі. Разом з тим вона відіграє важливу роль у зміцненні патріотизму.

У книзі Маршала Радянського Союзу А. А. Гречка «Вооруженные Силы Советского государства» аналізуються такі важливі питання, як Радянські Збройні Сили на сторожі соціалізму, розвиток їх в післявоєнний період, народний характер нашої Армії, радянська воєнна наука, бойова співдружність армій соціалістичних держав.

Славний літопис героїчних справ воєнних моряків поданий в книзі «Боевой путь советского Военно-Морского Флота».

Войни в безкозирках і бушлатах, опоясаних кулеметними стрічками, наш народ оспівав у піснях і легендах. Ім'я радянського матроса стало символом героїзму і безстрашності в бою. Енергія, наполегливість і рішучість, ініціатива і товариська згуртованість — ось що характеризує радянського матроса. Ця книга про те, як зростає і підвищується бойова могутність нашого флоту, як зростає його беззастенливість. В додаток подані відомості про флоту, флотилії і керівників, дати важливих подій, відомості про морські десанти в період Великої Вітчизняної війни, про моряків — Героїв Радянського Союзу.

Історії створення і героїчного шляху добровільних частин і з'єднань присвячена книга М. А. Кірсанова «По зову Родины. Добровольческие формирования Красной Армии в период Великой Отечественной войны». Автор розповідає про яскраву історію бойових справ Уральського добровільного танкового корпусу, Сибірського стрілецького корпусу, Ярославської і Іванівської стрілецької дивізій, частин народного ополчення Москви і Ле-

нинграда. У роботі широко використані спогади учасників подій.

Збірник «Пограничники» розповідає про видатних організаторів і керівників наших славних прикордонних військ. Короткі біографії героїв-прикордонників, підібрані так, що перед читачем проходить вся історія прикордонних військ країни. Ці люди звикли до напруженої праці захисників кордонів Вітчизни, яка вимагає від людини всіх сил і здібностей.

Автору книги «Годы в шинели» генералу М. Г. Ляшенку не довелося штурмувати Зимовий, форсувати Сиваш, вести бої під Волочайкою. На його долю випала боротьба з кулаками і басмачами, останнім оплотом буржуазії у нашій країні, закладка фундаменту соціалізму, схватки з японськими інтервентами, перша зустріч з фашизмом в Іспанії, розгром білофіннів і Велика Вітчизняна...

Чимало пройдено доріг, чимало випробувано... Це повчальні спогади, схвильована розповідь автора про роки, проведені в шинелі, про роки, які належать соціалістичному часові.

У фундаментальній монографічній праці «Освободительная миссия Советских Вооруженных Сил во второй мировой войне» під загальною редакцією Маршала Радянського Союзу А. А. Гречка на базі архівних і опублікованих матеріалів всебічно і глибоко розкрито інтернаціональна політика Радянської держави, показана вирішальна роль Радянського Союзу і його Збройних Сил в розгромі фашистської Німеччини і у визволенні країн, окупованих нею.

Велика Вітчизняна, війна Радянського Союзу як важлива складова частина другої світової війни визначила хід подій у всьому світі. Героїчна боротьба народу, грандіозні перемоги Радянських Збройних Сил стали величезною допомогою і натхненною силою у розвитку національно-визвольного руху поневолених фашистами народів. Наша армія до кінця виконала свій патріотичний і інтернаціональний обов'язок. Як визволитель і товариш прийшов радянський солдат у 1944 році в Польщу,

Болгарію, Румунію, Югославію, Угорщину й інші країни Європи, допомігши їх народам позбавитися ненависного фашизму.

Понад три роки Червона Армія і Народно-визвольна армія Югославії боролися проти загального ворога, знаходячись один від одного за тисячі кілометрів. Однак фактично вони діяли єдиним фронтом, бо їх об'єднувала загальна мета боротьби.

Про це розповідає книга О. М. Ратнікова «В борьбе с фашизмом».

Дослідженню питання визвольної місії Радянської Армії на завершальному етапі другої світової війни, впливу її перемог на розвиток революційного руху в Румунії присвячена книга О. В. Антосяка «В боях за свободу Румунії».

Автори книги «В сражениях за Победу. Боевой путь 38-й армии в годы Великой Отечественной войны 1941—1945» самі брали участь у багатьох великих битвах з серпня 1941 року на Південно-Західному фронті і до визволення Чехословаччини у травні 1945 року.

Всесвітньо-історична перемога була досягнута ціною великих людських втрат. Своїм безсмертним визвольним подвигом радянський народ і його Збройні Сили завоювали вдячність всього людства. Монументи на честь Радянської Армії-визволительки споруджені у Варшаві, Будапешті, Празі, Софії, Болграді і багатьох інших містах. Біля їх підніжжя горить вічний вогонь і не в'януть квіти — данина світлої пам'яті загиблих героїв.

І зараз, через десятиріччя, події Великої Вітчизняної війни продовжують глибоко хвилювати і тих, хто їх пережив, і молоде покоління — послідовників слави батьків.

А. ГАЛЕНКОВА,
бібліограф.

Малюнок студента V курсу фізфаку Ле Чинь Кана.

В. КОЗЮРА

РОЗВІДНИКИ

Літературний нарис

З-поміж весільного гамору він вирізнявся. Обличчя, мов тесане з граніту. Велика голова немаче проростала з широченних плечей. Важкий, виразний погляд. Сива, скуйовджена вітром копна волосся. І руки. Таких я ще не бачив. Чорні, поретані, як земля в спеку, і великі. Здавалося, що одутість саме від тих рук. Вся його обважніла, вайлувата фігура нагадувала скіфську статую, яких чимало знаходять в причорноморських степах. Сусіда по столу, місцевий агроном, підштовхнув мене:

— Діда Андрія вивчаєш? Вивчай, вивчай, він на те вартий.

Його великий, довжиною у 84 роки шлях, прожитий на планеті, вмістив ой як багато: був першим рубакою у Котовського, ходив у найвіддаленіші розвідки у фінську, відміряв тисячі кілометрів від своєї хати до Берліна у Вітчизняну, має три «Слави», «Бойовий Червоний Прапор», «Червону зірку», зараз — перший конюх в колгоспі.

Весілля сміялося, пило горілку, припрошуване шафером. Сміявся і дід Андрій, розмовляючи про щось з сусідами.

Старий Мамчур воював з двома своїми синами в одній роті, одному відділенні. Всі троє були полковими розвідниками. Старого вважали спецом по ворожим штабам. З завдання завжди повертався з цінними документами і «язиком», що мав чин не менше гауптмана. Причому «гауптман» стало в його вустах ніби прізвиськом. Чи приводив майора, чи полковника, а все казав недбало, з іскринкою сміху:

— Ось хлопці, чергового гауптмана привів. Про старшого сина Миколу теж слава по дівізії ходила. Широкоплечий, коренастий, весь статурою в батька, він був майстром вибухової справи. Фашисти знали: якщо рветься ланцюгом десять разів — значить працював отой розвідник-примара.

— Має свій почерк, — говорив про нього командир полку.

Меншого, Юрка, розвідники жартома звали «музикантом». Був він у полку найвправнішим радистом. Коли працював на апараті, ніби мелодію яку вправляв. Знав всі польові радіопередатчики як наші, так і німецькі.

Третя весна війни повновладно господарювала тут, у затишку, над зраненою землею. Виспівувало свої одвічні арії птаство, макував степ. Яскраво-червоним оксамитом вистелився до самого горизонту. Небо глибоке-глибоке і якесь аж незвичайне після зимової сіроти.

«Вовки», як любовно прозивав своїх розвідників командир полку, випривали тіла просто неба серед маків. Мляво перекидалися словом — другим, смоктали самокрутки.

— Сержант Мамчур, до командира полку! — долинув голос чергового по штабу. Старий востаннє смачно запанував, старанно загасив недокурок. Його, власне, і не здивував виклик «хазяїна». Така вже в них робота. То вилежешся декілька діб підряд, то 2—3 рази на ніч буваєш за лінією фронту.

— Сідай, Андрію Тихоновичу. Справа така: кілометрів за п'ятнадцять від лінії фронту у фашистів є склади пального. Вся танкова дивізія генерала Вольфа живиться від них. Необхідно встановити точні координати, радіувати і на ранок наші дальновидники по ній чесонуть. Підеш старшим. Радиста і автоматника підшукай сам. До ранку все має бути зроблено...

Недовга травнева ніч ось-ось мала спалахнути світанковим серпанком. Андрій Мамчур з синами (їх обрав собі в напарники) блукали вже годин із шість. Почали закрадатися сумніви. Чи не помилися «хазяїн»? З кожною хвилиною непевність везувалась в голови всіх трьох, свердлила мозок, затуляла собою інші думки.

Ні, ні, треба шукати, — думав Андрій. — Мамчур ще ніколи не повертався з порожніми руками. Час е...

Його нога спіткнулась об якісь вибоїни. На-

гнувся. Помацав рукою. Так і є. Слід танкової гусени. Прикинув ширину між ними — «Тигра!» Нещодавно тут пройшли «Тигри!» Слід вів до лісочку, що бовванів у темряві, мов величезна скирта соломі.

— Тепер перевіримо, хлопці. Три дужих, гнучких тіла ящірками зашурхотіли в траві, сховались у нічній темряві.

...Навколо ліска снували примари вартових, повітря було насичене густим бензиновим смородом. Помилки бути не могло...

Розвідники розташувались в густих заростях ліщини метрів за тридцять від об'єкту. Андрій дістав карту. З плащ-палатки зробили ретельну маскування. Тонюсінька зеленава лінія світла ковзнула по листку маломасштабні.

— Юрко, квадрат 23—15, бити по ліску! Готуй рацію.

— Микола, ляжеш метрів за вісім зліва від Юрка. Береш на приціл вартового. Я буду справа від вас...

У травах коники вели свої передачі. Прямо як радисти на практичних заняттях. Ці-ці-ці... Небо на сході залилось блідо-рожевим рум'янцем. Тиша: тепла, весняна, світанкова.

Клац-клац. Ці металеві звуки пролунали вибухом для Андрія. Поповз в тому напрямку, звідки вони долинули.

— Що там? — просичав.

— Це я, тату, — вивувано озвався Юрко. — Знімав рацію і ненароком зачепив автомат...

Постать вартового, що чітко вже вирізнялась на рожевому тлі неба, зупинилася:

— Вер іст дас?! Андрій почув, як фашист перешарпнув затворну раму, побачив, як повільно він почав наближатися до ліщинових заростів. Йшов прямо на них.

«Теж слух маєш, — подумав Андрій, — щоб тобі позакладало».

Фашист наближався.

— Тихо, хлопці. Братиму я.

Німець зупинився кроків за три від Андрія. Почав прислухатися. Пшов далі. Прямо на старшого Мамчура. Пальці синів прикипили до спускових гачків. Крупна фігура фашиста весь час в прицільному прорізі. Батько — стиснута пружина. Думка чітка. Вайлувата його постать змєтнулася в повітрі. Короткий різкий удар ребром долоні по гортани. Фашист захрипів, падаючи в праву і...натис спускового гачка. І не стало тиші.

— Юрко, шпар відкритим текстом! Вогонь на себе! Зрозумів, сину? Вогонь на себе! Ми з Миколаю тебе прикриваємо!

Крапка, крапка, тире, крапка, тире, тире, крапка, — витанцьовувала рука на ключі:

— «Жоржина», я «Одеса», координати 23—15. Викликаю вогонь на себе, викликаю вогонь на себе... Вогонь на себе... Приймаємо бій...

Страшенна сила ударила радиста в груди. Перед очима попливли кола. Рука сповзла з ключа.

Замовк автомат Миколи.

Андрій відстрілювався сам. Німці підповзали. Бив короткими чергами. Німці підповзали. Перевів запобіжник на одиночні. Німці все ближче. Натис на гачок. Пострілу не було. Папрони закінчилися. Німці близько. Дістав пранати...

Справа, зліва від нього, попереду здійнялися червоні стовпи. Земля заходила ходором.

— Наші б'ють, двостоміліметровки, — подумав старий, — Мамчур виконав завдання...

Велетенський вибух запалив пів-обрію. Палав лісок, палала земля навколо нього. Склади перестали існувати...

...Мамчур повз десяту годину підряд. Майже без перепочинку, йти не міг. Куля прошила ногу. На двох палатках тягнув своїх синів. Вони стогнали. Коли до когось з них поверталась свідомість, молили:

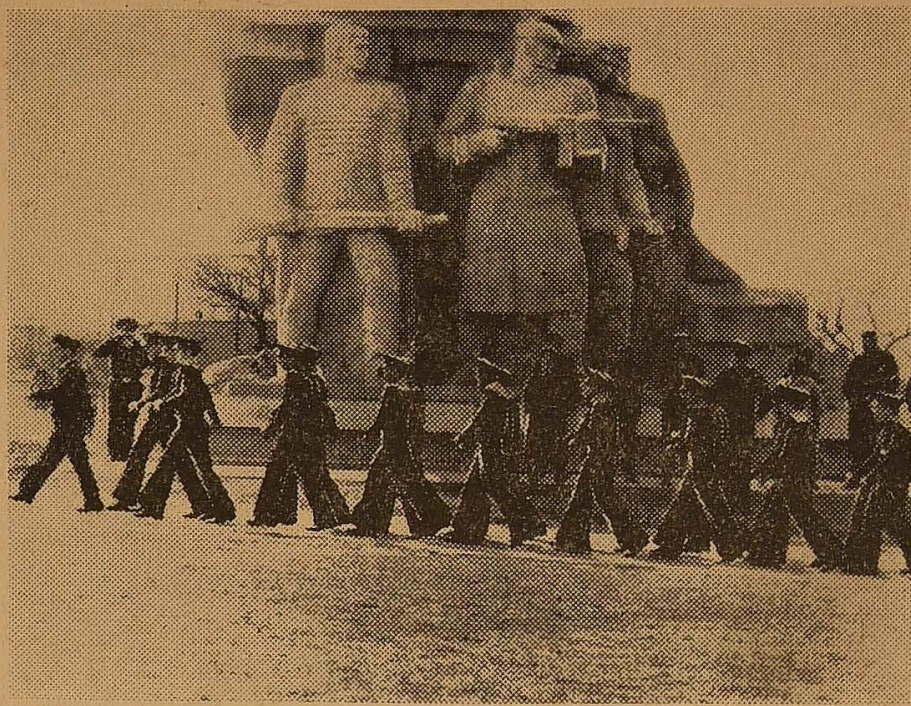
— Залиш нас, тату! Залиш, самі виберемось...

— Ні, сини, взяв я вас у рідної матері, з рідного двору і приведу до матері, на руках принесу...

І повз далі. Під кінець другої ночі переповз лінію фронту.

Весілля сміялося, пило горілку, припрошуване шафером. Сміявся дід Андрій. Поруч з ним сиділи його сини.

Всі троє — сини...

Молодь шанує пам'ять воїнів, які загинули у Великій Вітчизняній.

Фото В. МОРОЗА, студента IV курсу філфаку.

ВЕРНІСАЖ

Радянський народ в цьому році відзначає 30-річчя Перемоги над фашистською Німеччиною. Великому святу трудящі присвячують свої досягнення, студенти університету віддають всі сили, щоб успішним навчанням відзначити славу дати.

З метою більш повного висвітлення героїзму радянських людей у роки Великої Вітчизняної війни, активізації діяльності редколегій стіннівок у справі військово-патріотичного виховання молоді редакція газети «За наукові кадри» і комітет комсомолу ОДУ оголошують

КОНКУРС факультетських стінгазет

На конкурсі мають бути представлені два номери газети, випущені протягом січня-квітня 1975 року. В газетах повинні знайти відображення тема героїчного подвигу професорсько-викладацького складу, співробітників і студентів Одеського державного університету в роки Великої Вітчизняної війни, теми успадкування молоддю революційних і бойових традицій старших поколінь, захисту соціалістичної Батьківщини, радянського патріотизму, дружби народів і інтернаціоналізму.

Газети слід представити не пізніше 25 квітня 1975 року в комітет комсомолу університету.

Підсумки конкурсу будуть оголошені газетою «За наукові кадри» 5 травня 1975 року.

Редколегії стінгазет, що займуть призові місця, будуть нагороджені грамотами комітету ЛКСМУ ОДУ і пам'ятними подарунками.

Редакція газети «За наукові кадри»,
Комітет ЛКСМУ ОДУ.

У НАШИХ ДРУГЕ МІСЦЕ

Ось уже 15-й раз проходять матчові зустрічі збірних команд десяти університетів країни з художньої гімнастики.

У цьому році змагання проходили у Мінську і були присвячені 30-річчю Перемоги над фашизмом.

У змаганнях брали участь члени збірної команди СРСР С. Варлибаєва і Т. Голубева із Казахського, Н. Лашинська із Ленінградського, Н. Шевченко — із Білоруського університетів.

У складі нашої команди виступали Т. Забіяка, Н. Хренкова, Н. Баранова, С. Наумкіна, І. Матяш, І. Наріжна. У наполегливій боротьбі наші дівчата зайняли друге місце. На першому місці — господарі, команда Білоруського університету, третє місце зайняли дівчата з Казахського, четверте — команда Ленінградського державного університету. Минулорічний чемпіон — команда Московського університету зайняла шосте місце.

МАТЧОВА ЗУСТРІЧ

До відома слухачів відділення журналістики

З наступного тижня продовжуватиме роботу відділення журналістики факультету громадських професій. Чергове заняття відбудеться у п'ятницю, 28 лютого, о 17-й годині в Кімнаті бойової слави. Присутність всіх слухачів обов'язкова.

Відділення журналістики проводить новий набір. Приймаються студенти I, II, III курсів всіх факультетів. Бажаною вступити на відділення подають заяву на ім'я декана ФГП.

У період зимових канікул жіноча збірна команда університету з волейбола виїжджала в Ригу на матчову зустріч із спортсменками Латвійського державного університету, присвячену 30-річчю Перемоги у Великій Вітчизняній війні.

Було проведено дві зустрічі. Перша з рахунком 3:1 закінчи-

лась на користь наших волейболісток, другу в наполегливій боротьбі програти з рахунком 2:3.

Добре провели ігри Наташа Антропова, студентка IV курсу факультету РГФ, і Ольга Шмигельська, п'ятикурсниця фізфаку.

Учасниці матчової зустрічі

здійснили екскурсію по місту, відвідали музей оборони і табір-меморіал Салспіле. Хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих воїнів.

У вересні збірна команда Латвійського університету проведе матчову зустріч в Одесі.

З. БАРСЬКА,
старший викладач кафедри фізвиховання.